

Mõtteid eesti täienduskooli tuleviku üle.

Eesti täienduskool on ajutine nähe. See on peatselt määratud kadumisele. Selliseid mõtteid võib kuulda vahetevahel eesti seltskonnas. On teisi, kes just nii järsult oma mõtteid ei väljenda, vaid arvavad, et täienduskoolide õpilaste arv järkjärgult väheneb ning seega need õpilaste vähesuse tõttu oma ukseid sulgevad. Tekib küsimus, on see tõesti nii.

Nende väidete pooldajad põhjendavad seda arvamusega, et lapsed, kes võõrsil on üles kasvanud, peavad oma kooliaja mööda saatma võõrkeelses koolis. See aeg on küllaltki pikk ja laps peatselt valdab võõrkeelt palju paremini, kui kodus kuulnud emakeelt. Sageli töötab ka ema ja seega jääb üsna vähe aega üle rääkimiseks emakeeles. Laps hoidub sellest, mis temale raskena tundub ja püüab igal võimalikul juhul rääkida kohalikku keelt. Seega ununeb seegi emakeel, eriti kui vanemad neile selles keeles vastavad, mis senini oli saavutatud ja kui see laps kord suureks kasvab, ei tarvita ta enam eesti keelt oma kodus.

Selles väites on küllaltki palju tõtt. Loogiliselt peaks see nii toimuma. Siiski siin ei ole arvestatud meie rahva tahte momenti. Kui meie rahva liikmeil ei oleks muid soove, kui et majanduslikult hästi elada, siis toimuks nii, nagu eelpooltoodud väidete püstitajad seda ennustavad.

Meie võime mitmesuguseid väiteid püstitada, kuid lõpuks näitab elu ise, kas need peavad paika või mitte. Eriti tahaksin teise väite esitajatele vastata. Nende tees oli, et täienduskoolide õpilaste arv aastatega järkjärgult kahaneb. Tooksin siin andmed Montreali, New York'i ja Toronto täienduskoolide õpilaste arvu kohta.

Aasta	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Montreal	24	21	57	44	26	44	41	51	56	65
New York	58	66	70	85	105	110	108	110	112	113
Toronto	190	205	215	220	236	247	240	288	326	359

Aasta	1964	1965	1966
Montreal	63	Andmed puuduvad	
New York	116	"	"
Toronto	371	427	479

Sellest tabelist näeme õpilaste arvu pidevat tõusu. Muidugi võib väita, et selle tabeliga ei saa tõendada olukorda, mis 20 aasta pärast võiks esineda. See on õige. Kuid ei ole ka põhjusi ette tuua, miks see ümberpöördult peaks toimuma.

Mina isiklikult usun, et eesti täienduskool püsib veel pikki aastakümneid ja seda järgmiste kaalutluste põhjal.

1. Eesti rahvas näitab oma hoiakuga paguluses, et ta peab kalliks oma eesti keelt, armastab oma kodumaad ja ei soovi kuidagi oma laste ümberrahvustumist.

Ka siin on erandeid. Need osutuvad aga niivõrd vähearvuliseks, et nad üldpilti ei muuda. Toronto täienduskoolis on esinenud mitmeid juhuseid, kus kas ema või isa on muulasega abielus, kuid lapsed tuuakse täienduskooli. Nad valdasid rahuldavalt eesti keelt, eriti nendes perekondades, kus kodus oli vanaema või vanaisa.

2. Mitte ainult vanem põlvkond, vaid ka noored abielupaarid saadavad oma lapsed eesti täienduskooli, niipea kui nad sellesse ikka on jõudnud.
3. Toronto Eesti Täienduskooli I klassis õpib sel aastal 101 õpilast neljas paralleelklassis. Nendest ainult 2 ei valda eesti keelt. Pooled vastuvõetud õpilastest räägivad head eesti keelt. Ka teine pool õpilastest räägib vabalt eesti keelt, ainult nende sõnatagavara ei ole mõnel juhul küllaldane. Seda puudust püüabki täita kool oma 6-aastase õppeaja jooksul.
4. Lõpuks olen arvamusel, et üks osa meie rahvast tahab jääda igal juhul eestlaseks, vaatamata sellele, et üks osa n.ö. "ära sulab" võõras ühiskonnas.

Isegi siis, kui Eesti peaks vabanema, jääb üks osa nooremast sugu- põlvest võõrsile, kus ta on õppinud oma kutse, saavutanud hea positsiooni või jõudnud hästi edasi oma erialal. See ei tähenda, et nad ei taha olla eestlased, kui nad kodumaale tagasi ei lähe. Nende lastele on

täienduskool hädavajalik. Osa rahvast läheb eestlusele kindlasti kaduma, kuid niisamuti on päris kindel, et üks osa neist jäävad kindlakujuliselt eestlasteks ka edaspidi ja igasuguses olukorras.

Kui nõustuda nende väidetega, siis on eesti täienduskooli püsimine pikemaks ajaks paratamatu. Tuleviku küsimused on alati problemaatilised. Me ei oska ette näha maailmas toimuvaid sündmusi ja nendest tingitud rahvaste saatusi. Eestlaste kohta on meil kogemusi, kui need rahvusrühpidena välja rändasid. Osa neist kadusid, kuid suur osa nendest, kes hulk aega tagasi välja rändasid, on alal hoidnud oma keele ja rahvuse omapära. Miks peaks see nüüd olema teisiti?

Et jääda püsima rahvana, on vaja tugevat tahet, armastust ja indu oma emakeele ja kodumaa vastu. Kõigil meie rahva liikmeil seda ei ole. Selle üle ei maksa aga muret tunda. Need kaovad, kuid kindlameelsed eestlased jäävad. Iga rahva hulgas on leidunud neid, kes kergelt lasuvad end mõjutada, kes tunnevad end ehamugavana teise rahva hulgas ja soovivad sellepärast kohaliku rahva hulka ära kaduda, isegi nii rahvuslikult tugeva rahva hulgas, kui seda on juudid. Vaevalt 10 % neist läks tagasi Baabelist üles ehitama Jerusalemma.

Sellele rahvuslikult tugevale osale peame pühendama oma tähelepanu ning nende tarviduse eest hoolitsema. Siin tulemegi uuesti eesti täienduskooli juurde. Neil on seda hädasti vaja, sest ainult täienduskooli abil suudavad nad oma lastele edasi anda eesti keele. Ilma keeleta on aga rahvas surnud. Need on need mõtted, mis viivad meid oletuse juurde, et eesti täienduskooli on meil vaja veel mitmeks aastakümneks.

Lõpuks luban endale vabaduse esitada tingimusi, mis on vajalikud, et laps omandaks eesti keele. Mitmeaastaste kogemuste põhjal võin väita, et keele omandamiseks on kindlalt vajalikud kaks tingimust. Esiteks, kodus räägitagu ainult eesti keelt ja teiseks, laps käigu täienduskoolis 6 aastat. Sel juhul valdab ta eesti keelt kõnes ja kirjas päris korralikult. Puudub üks neist tegureist, s.o. kui kodus ei räägitagi alati eesti keelt, vaid segamini kohaliku keelega, siis on tulemused halvemad. Kui aga laps, kus kodus räägitakse eesti keelt segamini

4

kohaliku keelega, eesti täienduskoolis ei käi, siis ei valda see laps enam eesti keelt. See natuke, mida ta mõningate sõnade või lausete näol on kuulnud vanematelt, kaob pea. Tal on halb käia eesti seltskonnas, sest ta ei saa enam aru vähegi kiiremast eesti keele rääkimisest ning ta on kadunud Eestile.

Veel mõni sõna nähetest, mis on soodsad või ebasoodsad täienduskooli töö juures.

1. Mõnel juhul eestlased arvavad, et need üksikud isikud, kes õpetavad täienduskoolis, tehku seda tasuta.

Paljud meist on teinud seda tasuta ja teevad seda mõnel pool veel praegugi, kuid see olukord on ebaõige. Miks peaks üks õpetaja õpetama teiste lapsi tasuta, kuna sellega on seoses suur energia- ja ajakulu. Peale hariliku töö koolis, kulutab õpetaja palju aega vihikute parandamiseks ja tundide ettevalmistamiseks kodus. Iga töö on oma palga väärt, ütleb vanasõnagi. Teinud tasuta tööd rea aastaid, tüdib õpetaja viimaks sellest ja arvab, et mõni teine võiks ka seda koormat kanda. Seega kaovad paremad ja kogenenumad jõud kooli juurest. On see töö aga tasutud ligilähedaltki kulutatud ajale, jäävad õpetajad edasi tööle.

2. Vahel kaldutakse vaatama täienduskooli tööle kui lõbusale ajavaitele, kus kõik teadmised peaksid omandatama mängides. Eriti soovivad seda mõningad vanemad ja lapsed. See vaade on aga täielikult väär. Teadmisi omandatakse tööga ja teinekord isegi raske tööga. Ütleb seda ka tartlane: "Ilma vaivata ei saa taiva". Tööd ja teadmisi tuleb täienduskoolis kindlasti nõuda. See tõstab kooli väärtust ka laste silmis.

3. Täienduskool kasutagu õpperaamatuid. Õpperaamat vähendab õpetaja vaeva ja aega. See väike summa, mida tuleb lapsevanemal tasuda õpiku eest, suurendab mitmekordselt õpilase edukust. Eesti juhtiv keskkond hoolitsegu selle eest, et vastavad õpperaamatud ilmuksid ja oleksid kättesaadavad meie koolidele ja lastevanemaile.

Oskar Paas

Toronto Eesti Täienduskooli juhataja.